

TERRORN — BOLSJEVIKERNAS POLITISKA INSTRUMENT

Av f. byråchefen OSCAR ANGELUS

FRÅN LENIN härstammar det karakteristiska uttrycket »När borgaren är rädd lyder han». På denna insikt grundar sig många av den sovjetiska in- och utrikespolitikens metoder. Fundamentet för det kommunistiska Ryssland är proletariats diktatur, eller rättare sagt »diktaturen över proletariatet», för att citera en annan kommunist, Leo Trotski. En diktatur utan terror är enligt Lenin otänkbar. Dzerzhinski, skaparen av den sovjetiska politiska polisen — som betecknande nog inrättades redan i början av det bolsjevikiska herradömet, den 20 december 1917 — har uttryckt sig med största tydlighet: »Vad vi behöver är en strid på kniven . . . Jag kräver att man skapar det revolutionens svärd, som skall förrinta alla kontrarevolutionära element». Han ville utrota arbetarklassens fiender — och därmed åsyftade han alla som satte sig emot bolsjevikernas diktatur. Människan som ett viljelöst verktyg för statsmakten är målet för härskarna

i Kreml, och medlet att tvinga människan in i denna situation är *skräcken*. Tankegången är för övrigt inte av ryskt utan av tatariskt ursprung.

Från början har Sovjetunionen alltså slagit in på våldsstatens väg. Det var inte bara medlemmar av den hatade bourgeoisien och adeln som föll offer för den, utan också företrädare för intelligentsian, bönder och arbetare, ja redan under de första åren t. o. m. vissa kommunistiska grupper. Som bekant underkastades de fängslade ofta en brutal tortyr. Den allsmäktiga hemliga polisen ville inte bara uppspåra och likvidera de skyldiga, den ville också sprida en oemotståndlig skräck. Ju mer som berättades om tjekans tortyrmetoder, desto mer fruktad blev organisationen och desto lydigare undersåtarna. Åtskilliga hemliga detaljer om dess förhålls- och behandlingsmetoder torde ha blivit kända helt enkelt därför att polisen själv på olika sätt sörjde för att de läckte ut. Det skulle ha

varit politiskt meningslöst att pina dem som åtalats, och vilkas död i varje fall var säker, om tortyrens detaljer skulle ha gått i graven med de plågade.

Ett annat medel att hålla undersåtarnas fruktan vid liv erbjöd de s. k. skådeprocesserna, vilka inleddes redan på Lenins tid — något som ofta glömmes bort. Den första ägde rum på sommaren 1922 och riktades mot de s. k. socialrevolutionärerna. Bland de anklagade befann sig terroristen Sawinkow, som var väl förtrogen med bolsjevikerens metoder och föredrog att göra slut på sitt liv genom att kasta sig ut genom ett fängelsefönster. Denna »rättegång» följdes av en oöverskådlig rad andra liknande, som ofta riktade sig mot bolsjeviker, även mot några av kommunismens äldsta förkämpar. Avsikten med dem var att befria Stalin från obekväma konkurrenter, och samtidigt rentvå honom i massornas ögon genom att visa, att skulden för det miserabla ekonomiska och sociala tillståndet låg hos de »avfälliga» kamraterna. Utöver detta syftade de emellertid också till att sprida skräck och därigenom avhålla sovjetmedborgarna från att planera någon form av motstånd mot staten och dess inkarnation Stalin.

Inte mindre effektiva var de många utrensningarna, som enligt von Rauchs mycket försiktiga uppskattningar bara 1937–1939 kostade mellan sju och åtta miljoner människoliv. Bland offren var

också flera utländska kommunister i Sovjetunionen — särskilt under perioden 1930–1938 — som hade blivit obekväma för Kreml, och vilkas ofta ljudlösa försvinnande skulle visa vem som var herre i huset och vilka följer även den obetydligaste uppstudsighet kunde medföra. Ständigt var — och är — det skräcken som skulle tvinga även hårdkokta utländska kommunister att dansa efter Moskvas pipa.

Skräcken härskade för övrigt också bland kommunisterna i andra länder. I skydd av de sovjetiska beskickningarna blandade sig tjeckan i deras verksamhet, i synnerhet under perioden efter den sjuttonde partikongressen 1934, då Stalin som diktator i Sovjetunionen också tillvällat sig oinskränkt befäl över Komintern (liksom senare över det visserligen vida mindre betydande Kominform). I förbigående må anmärkas, att redan tsartidens hemliga ryska polis, ochranjan, hade sina filialer i utlandet — kommunisterna har endast fortsatt och utbyggt systemet.

Det vanligaste och i största skala använda påtrycknings- och terrormedlet var och förblev dock *deportationerna*. Sant är, att dessa också tjänade andra syften — liksom bolsjevikererna överhuvudtaget till mästerskap behärskar konsten att förena det nyttiga med det nöjsamma. Genom deportationerna berövade man hela nationaliteter deras ledande och självständigt tänkande element. Myndigheterna, sär-

skilt den hemliga polisen, fick på samma gång oerhörda mängder av billig arbetskraft för sina jätteföretag inom de ekonomiskt efterblivna områdena av Ryssland. Genom deportationerna kunde stora områden av riket rensas från opålitliga eller icke önskvärda element — på det sättet befriades t. ex. det vackra Krim, nu så berömt för sina kurorter, från tatarer. Antalet straff-fångar, förvisade och tvångsförflyttade efter kriget uppskattas till 40 millioner, vartill för övrigt kommer ytterligare omkring 5 millioner dödsoffer för utrensningarna efter kriget. Siffrorna är så stora, att många människor utanför järnriddån vägrar att tro på dem. I öster däremot, där man av egen erfarenhet känner till förhållandena, tvivlar man inte. Terror i denna jättelika skala var den enda möjligheten att skrämja det sedan århundraden vid skräckvälde vana ryska folket till sådan underdånighet att den omänskliga bolsjevikiska regimen kunde hålla sig kvar vid makten och genomföra sina planer.

Ett exempel må anföras på bolsjevikernas metod att samtidigt använda käppen och moroten, skräck och belöning, för att göra människorna underdåniga. En f. d. rysk marinofficer L. Predtedschewski, berättar, att officerarna underkastar sig regimen, obetingat lyder sina överordnade och överhuvudtaget anstränger sig att sköta sin tjänst exemplariskt — av rädsla för att eljest tvingas till förtidsavgång

ur tjänsten. De har en så hög ställning i det kommunistiska samhället och så stora inkomster, att de mer än allt annat fruktar att förlora detta och sjunka socialt, och därför lyder blint för att få bevara sin position. Om den med sådana medel vidmakthållna entusiasmen verkligen skulle hålla för allvarliga påfrestningar, tycks författaren betvivla.

Den ångestpsykos som till följd av de nämnda polismetoderna härskade i Stalins Ryssland karakteriserades på XX. partikongressen av Chrustjof med några ord som Bulgagin, medan diktatorn ännu levde, hade yttrat: »Många gånger händer det att någon blir inbjuden till Stalin som en vän, och när man sedan sitter tillsammans med honom, så vet man inte vart man kommer att skickas när samtalet är slut — hem eller till fängelset.»

Det är logiskt, att Kreml, med stöd av rika erfarenheter inom Sovjetunionen, också skulle tillgripa terrormetoderna i utrikespolitiken. Det kalla kriget markerar just höjdpunkten av denna taktik.

De kommunistiska politikerna vill inte ha något krig. Krigets utgång är alltid oviss — den siste tsarens öde är ett varnande exempel. Därtill kommer att i de fall då Ryssland hittills kunnat vinna krig i väster har det skett med andra västmakters bistånd. Alla västerlandets bålverk mot Ryssland — Sverige, Polen-Litauen, Österrike-Ungern, Tyskland — har ryssarna

under tidernas lopp lyckats förintä eller försvaga med hjälp av västligt stöd. Trots detta fordrar den marxistiska tron att man räknar med att västern är krigslysten och inriktad på anfall mot den oskuldsfulla Sovjetunionen. Det starkaste skyddet mot detta ser kommunisterna i utbredandet av skräck bland folken i de västliga länderna, skräck för kriget och för Ryssland.

Allt detta förefaller visserligen naivt. Men ryssarna tänker inte komplicerat och logiskt, utan enkelt och praktiskt. Det är just denna enkelhet som är förklaringen till den bekanta »ryska sfinxen», vars gåta både Europa och Amerika har sådant bestyr med att söka lösa.

Ursprungligen var det tatarerna som använde terrorn som ett utrikespolitiskt stridsmedel, använt både i fred och i krig för att krossa eller åtminstone försvaga motståndskraften hos fienderna — bland annat ryssarna. Vid sidan härav brukade man i betänkligare lägen alltid söka förhandlingskontakter med den del av fienderna som uppfattades som mindre pålitlig ur motståndarens synpunkt — en metod som vi känner endast allt för väl ifrån Rysslands historia och våra egna erfarenheter med Sovjetunionen. Stalin själv har f. ö. på Jaltakonferensen understrukt betydelsen av de ryska skräckmetoderna: »Där våra trupper drar fram springer tyskarna sin väg.»

De medel kommunisterna använder för att sprida skräck bland

andra folk är i huvudsak följande: pressen, den muntliga, framförallt »viskande» propagandan, och officiella, massiva hotelser. Dessutom förekommer för all del också personlig terror. Man kan erinra om fallen Kutepow, Miller, och framförallt Trotski. Vid mordet på denne spelade också Stalins personliga hat mot en f. d. rival en stor roll. Många andra exempel skulle kunna nämnas, men förbigås här.

Västmakterna lyssnar till varje ord ur Chrustjofs mun och noterar den ryske bossens beska utfall som orakelspråk av första ordningen — kort sagt, man gör just vad Chrustjof hoppas på. Kommunistledaren använder en primitiv taktik, som lyckas just därför att den spelar på den mänskliga svagheten. Först sätter han skräck i motståndarna, för att strax därefter åter ge dem en smula hopp. Spelet fortsätter outröttligt: det är på det sättet den behandlade fortast blir mör. Pressen i den fria världen spelar här en beklaglig roll. Den borde naturligtvis göra vad den kunde för att dämpa ner de kommunistiska utfallen och Chrustjofs propaganda-bomber. På det sättet skulle den bidra mycket till att lugna allmänheten, vilket är viktigt eftersom skräcken är lika smittosam som pest eller kolera. Dessvärre förhåller det sig i stället så att en del av den västerländska pressen tvärtom hjälper den ryska terrorpropagandan, av tanklöshet, sensationslust eller uppriktig strävan att ge läsa-

ren så noggrann information som möjligt i alla ämnen. Man kan härvid bortse från de journalister som står i rysk tjänst — de är undantagsfall.

Sovjetunionens hjärnmassage yttar sig också i viskningspropaganda. Vi vet inte hur många kommunistiska agenter som arbetar i västern — i Västtyskland lär det vara omkring femtiotusen — men vi vet att var och en av dem är ett propagandacentrum. Man kan anföra ett särdeles tydligt fall från senare tid i Västberlin. I början av den senaste, av Chrustjof utlösta Berlin-krisen, råkade massor av berlinare ut för att dagligen bli uppringda av främmande människor som rådde dem att snarast möjligt lämna staden, eftersom risken för ett ryskt intåg växte timma till timma. Vad en rysk invasion skulle betyda visste berlinarna endast allt för väl av bitter erfarenhet från tiden strax efter krigsslutet. Med andra ord: ryssarna utnyttjade nu den rysskräck som de genom våldsdåd och deportationer medvetet framkallat 1945, för att skapa oro och uppnå sina aktuella politiska mål. Bolsjevikernas propaganda stödde sig på folkets antikommunistiska inställning — mer kan man sannernigen inte begära av en propagandakampanj!

Som kronan på verket följer efter den smygande propagandan de massiva, officiella hotelser, som alltefter lägets krav framföras av härskaren i Kreml själv, eller av

någon av Moskvas marionetter. Hit hörde t. ex. de otaliga hotelsebrevnen för några år sedan från Bulganin resp. Chrustjof till västmaktsregeringarna, eller Chrustjofs löfte under Suezkrisen att bombardera England, liksom hans försäkran till Averell Harriman, att västmakterna när som helst kunde få sitt krig, om det var det de önskade.

Som ett klassiskt exempel på kommunistisk taktik kan man erinra om premiärminister Macmillans resa i Sovjetunionen i början av 1959. Först uppträdde Chrustjof mycket vänligt — västern andades ut. Därefter for han till Tula och höll ett »valtal», i vilket han drog i härnad mot västmakterna — dessa höll mycket riktigt andan av oro. Sedan lovade han Macmillan att följa med denne på en resa till Kiev — i väst kände man en sten falla från bröstet. När allt kom omkring följde han dock inte med på resan: han skyllde på en »tandvärk», som dock inte hindrade honom att ta emot en irakisk delegation — den fria världen var bestört. Slutligen förklarade Chrustjof, att man inte borde ta hans anförande i Tula alltför tragiskt — i väst fann man åter livet ljuvligt att leva. Han anslöt sig rentav till tanken på en utrikesministerkonferens, som han hade avvisat i Tula — västsidan triumferade. Som vanligt tog man den slipade hasardörens bluff på allvar, och uppfyllde sålunda sovjethärskarens käraste önskan. Själv var denne den ende som

då exakt visste, att det inte skulle bli något resultat av ministerkonferensen, just därför att han så beslutat.

Denna konferens i Genève sommaren 1959 är ett annat typiskt exempel. Jag vill endast erinra om följande. Den 19 maj 1959 höll Chrustjof ett anförande i Moskva inför ett femtiotal amerikanska affärsmän, varvid han förklarade att Sovjetunionen vore berett att visa sig mycket tillmötesgående för att nå ett resultat. Han hävdade, att Genèvekonferensen skulle komma att bli framgångsrik, ty »annars skulle vi inte deltaga i den». Den 30 maj förklarade samme Chrustjof däremot i Tirana, att Sovjetunionen inte kunde se någon anledning att göra några eftergifter i den tyska frågan. Men det var ju för den sakens skull man skulle träffas! Den 13 maj spreds i Genève ett rykte, att ryssarna hade en ny och överraskande plan för en lösning av den tyska frågan, uppgjord i samråd mellan Pankow och Moskva. Den 26 maj avlade Gromyko ett oförutsett besök hos sin engelske kollega Selwyn Lloyd, för att som det hette underlätta ett resultat av konferensens arbete. Och under det att allt detta pågick, framfördes steg för steg i konferenssalen Sovjetunionens bestämda nej till alla västsidans kompromissförslag. Genom denna behandling med omväxlande kall och varm dusch skulle västmakterna tvingas medverka till att få till stånd ett sam-

manträffande mellan Eisenhower och Chrustjof. Den ryske ledaren behövde uppenbarligen ett sådant möte för att reparera sitt anseende i utlandet, som så jämmerligen förstörts av det brutala undertryckandet av det ungerska upproret; dessutom utan tvivel också för att stärka sin prestige inom Sovjetunionen. Som bekant uppnådde han sitt syfte. Han kunde dock inte ens i USA låta bli att tillgripa sin gamla kära metod: i Los Angeles for han ut i hotelser om att genast lämna Amerika, om man inte ändrade sitt uppförande mot honom. Även i USA önskade han tydligen njuta av Moskva-atmosfären, som inte tillåter motsägelse eller tolererar kritik. Gästen fordrade att få känna sig som hemma.

I sin propagandabehandling av västmakterna liknar Chrustjof påfallande Adolf Hitler, som genom sina talrika pressintervjuer, t. ex. inför Ward Price från Daily Mail, på samma sätt alltid höll världsoptionen på helspänn och skickligt blandade hotelser och vänligheter. Det vore väl om västsidan ville erinra sig detta — och dra de nödvändiga konsekvenserna. Det skulle öka utsikterna att komma oskadad igenom det kalla kriget. Den som hyser mindre fruktan har starkare liv. Det gäller inte endast för individer utan även för nationer.

Från muntliga hotelser till praktiska skrämselfågor — som naturligtvis endast kan användas gentemot en motståndare som är

notoriskt svagare — är steget kort. När Sovjetunionen på hösten 1939 avpressade Estland tillstånd att upprätta baser, kretsade ryska krigsflygplan över landet för att göra folket och regeringen möra. Det är renodlad terrorpolitik.

Man behöver knappast säga något om effekten av de ryska åtgärderna för att alstra, sprida och fördjupa skräcken, varje tidningsläsare har den saken klar för sig. Vad skall man t. ex. säga, när en studiegrupp tillsatt av Kyrkornas Världsråd 1958 förklarar, att om ett atomkrig hotar att utbryta, måste man föredraga kapitulation på fiendens villkor och i stället välja det passiva motståndets väg! Hur dessa herrar tänker sig ett »passivt motstånd» mot kommunisterna, vet ingen och sannolikt minst de själva. Om möjligheterna härtill kunde de eljest bäst göra sig underrättade i satellitstaterna. Chrustjofs mästestycke på propagandans område är väl den fruktan som på sina håll börjar göra sig gällande för ett angrepp — från USA mot Sovjetunionen! Så lättpåverkade är människors tankar, att det finns övertygade antikommunisterna som är mera rädda för sina egna soldater än för de ryska.

Att det går att uppträda på annat sätt visar Titos förhållande till Sovjetunionen. Efter brytningen med Stalin — och senare med Chrustjof — har han inte låtit skrämman sig av en hel serie ryska skrämrelätgärder mot hans land, inte ens av

militärt hot längs Jugoslaviens gränser. Han är ju också en i Moskva utbildad kommunist och vet att uppskatta den ryska skräckpropagandan till dess rätta värde.

Den sovjetryska politikens styrka ligger däruti, att den utan att låta sig hämmas av opinionen i det egna landet eller av moraliska hänsyn av något slag kan tillåta sig att använda alla medel den bedömer vara ändamålsenliga, däribland också terrorn. Till allmänna meningens västsidan tar man inte stor hänsyn — så mycket mindre som denna är splittrad och ofta och raskt skiftar ståndpunkt alltefter opportunitetsskäl.

Sovjetunionen har också en fördel i det faktum att ryssen är vida robustare och tåligare än den västliga människan. Den senare har vant sig vid att darra av skräck inför diktatorer, mer än t. o. m. ryssen själv, som har så mycket större anledning till skräck. Det är en skräck för att förlora den höga levnadsstandarden, liv och egendom — men inte de ideella värdena. Västern ängslas för sina kylskåp, inte för sin frihet. Denna situation har Kreml riktigt uppfattat och söker så mycket som möjligt utnyttja den för sina syften.

Kommunisternas hat mot religionen — ofta maskerat av politiska lämplighetsskäl — är så intensivt, inte endast därför att de betraktar den som den farligaste konkurrenten till den marxistiska frälsningsläran, utan också därför att den

hjälpelr människorna att motstå en av sovjetpolitikens effektivaste metoder — terrorn.

Det vore otillbörligt att avsluta en artikel om kommunismen utan att ha citerat Karl Marx. Låt oss välja följande ord — ur arbetet The

Eastern Question, som saknas i Sovjetupplagan —:

»Räknande på deras feghet och rädsla, skrämmel Ryssland västmakterna och skruvar upp sina fordringar så högt som möjligt.»